

PREZENTACE VÝSLEDKŮ ANALÝZY ZPRAVODAJSTVÍ ČT za I. Pololetí 2014

červenec 2014

Zpracoval: Jaroslav Formánek a kolektiv

ÚVOD

Tento dokument je shrnující prezentací základních zjištěných výsledků, která by měla být co nejsrozumitelnější a stručná.

Vzhledem k nedávným diskusím o použitých metodických přístupech je tentokrát formulace popisu použitých přístupů podrobnější než je pro prezentaci obvyklé a vhodné. Zvolená podrobnost je totiž do jisté míry na úkor srozumitelnosti a stručnosti, tedy i přehlednosti tohoto dokumentu.

I. METODOLOGE

ZADANÉ CÍLE PRO ANALÝZU JF A KOLEKTIVU

- 1) **Analýza JF a kolektivu zkoumá všechny ryze zpravodajské pořady ČT, aktuálně publicistickým a diskusním pořadům se nevěnuje (tyto pořady jsou vyhodnocovány v rámci analýz Media Tenor).**
- 2) **Její cíle jsou zformulovány tak, aby doplňovala a rozšiřovala výstupy již déle realizovaných analýz zpravodajství ČT (realizovaných společností Media Tenor) pro vytvoření komplexnějšího pohledu na hodnocení kvality zpravodajství ČT a zejména:**
 - umožňovala analýzu ryze zpravodajských pořadů ČT jako celku (prostřednictvím analýzy souboru náhodně vybraných příspěvků), což dříve používané analýzy neumožňovaly;
 - v rámci standardních přístupů obsahové analýzy rozšiřovala a doplňovala spektrum indikátorů pro hodnocení kvality zpravodajství ČT používaných jinými (již dříve zpracovávanými) analýzami;
 - umožňovala vyhodnocení plnění:
 - o obecných mezinárodně uznávaných cílů stanovených médiu veřejné služby,
 - o těch požadavků Zákona o ČT a Kodexu ČT, vybraných profesních norem (např. Etického kodexu novináře), které nejsou vyhodnotitelné prostřednictvím metody klasické obsahové analýzy;
 - umožňovala porovnání struktury odvysílaných příspěvků a očekávání diváků zjištěných výzkumy veřejného mínění.

ZADANÉ VÝSTUPY A VYPLÝVAJÍCÍ NÁSTROJE ANALÝZY JF A KOLEKTIVU (1/4)

- 1) Základním cílem analýzy JF a kolektivu je vyhodnocení plnění požadavků kladených na zpravodajství ČT zákonnými a profesními normami na základě zjištěné úrovně indikátorů, které charakterizují základní kritéria kvality zpravodajství ČT. Do formy měřitelných indikátorů jsou operacionalizovány ty požadavky zákonných a profesních norem, které analýzy Media Tenor buď nezkoumají, anebo je vyhodnocují z jiného úhlu pohledu.**
- 2) Základním výstupem analýzy JF a kolektivu je upozornit na pozitivní či negativní trendy jednotlivých indikátorů a vyslovit varování, pokud některé indikátory vykazují rizikové hodnoty nebo se jim blíží. Formulace hodnotících výstupů a varování přitom plně respektuje velikost směrodatné odchylky, kterou s sebou z principu analýza JF a kolektivu přináší, protože je postavena na zkoumání náhodně vybraného vzorku příspěvků.**

ZADANÉ VÝSTUPY A VYPLÝVAJÍCÍ NÁSTROJE ANALÝZY JF A KOLEKTIVU (2/4)

- 1) Cíle a požadavky na výstupy analýzy JF byly postupně formulovány v úzké spolupráci s ČT a Radou ČT, přičemž východiska pro stanovení konkrétní metodologie vyhodnocování byla čerpána (mimo jiné) ze zdrojů uvedených v příloze na listech 59 až 62.
- 2) Na základě tohoto zadání a východisek použila Analýza JF a kolektivu dvou různých přístupů pro vyhodnocování:
 - nástrojů klasické obsahové analýzy (převážně kvantitativní s některými kvalitativními prvky);
 - nástrojů expertního posouzení vycházejících ze zkušenosti z novinářské praxe. *Bez použití postupů vycházejících z běžně užívané žurnalistické praxe by bylo nutné rezignovat na vyhodnocování plnění mnohých požadavků formulovaných zejména zákonnými normami. To by znamenalo absenci podkladů pro rozhodování Rady ČT, jejíž zákonnou povinností je vyhodnocovat úkolů veřejné služby vysíláním ČT a plnění zásad pro vysílání veřejné služby stanovených Kodexem ČT.*

ZADANÉ VÝSTUPY A VYPLÝVAJÍCÍ NÁSTROJE ANALÝZY JF A KOLEKTIVU (3/4)

VÝBĚR INDIKÁTORŮ POUŽITÝCH METODIKOU KOLEKTIVU JF

Výběr indikátorů charakterizujících úrovně různých vlastností kvality zpravodajství ČT byl konstruován na základě:

- 1) Konkrétních požadavků formulovaných Radou ČT nebo představiteli ČT obvykle vyplývajících z konkrétních zákonných požadavků kladených na zpravodajství ČT.**
- 2) Zadání, aby byly doplněny a rozšířeny indikátory již vyhodnocované společností Media Tenor.**

Jsou použity 3 typy sledovaných indikátorů charakterizujících jednotlivá hodnocená kritéria kvality zpravodajství ČT:

- indikátory vyhodnocované prostřednictvím nástrojů klasické obsahové analýzy,
- indikátory vyhodnocované prostřednictvím nástrojů expertního posouzení vycházejících ze zkušeností z novinářské praxe (včetně uvedení jejich argumentace),
- indikátory vyhodnocované prostřednictvím srovnání výstupů z klasické obsahové analýzy a výstupů z výzkumů chování a vnímání divácké veřejnosti.

Poznámka: úrovně jednotlivých indikátorů jsou vyhodnocovány pro každý jednotlivý příspěvek.

ZADANÉ VÝSTUPY A VYPLÝVAJÍCÍ NÁSTROJE ANALÝZY JF A KOLEKTIVU (4/4)

Analýza JF a kolektivu v první řadě hodnotí a srovnává:

- **Vývojový trend (meziroční srovnání) indikátorů charakterizujících míru naplnění požadavků vyplývajících z jednotlivých zákonných a profesních norem,**
- **Úrovně vybraných indikátorů pro ČT s dostupnými hodnotami indikátorů kritérií kvality jiných médií, pokud jsou k dispozici.**
- **Rizikové úrovně sledovaných indikátorů arbitrárně stanovených Radou ČT, pokud je rada formuluje ve vztahu k existujícím zákonným požadavkům.**

Následuje souhrnné vyhodnocení zjištěných úrovní indikátorů jednotlivých vlastností kvality zpravodajství ČT, které realizuje Rada ČT:

Ve finální fázi, především pro účely Výroční zprávy o činnosti ČT, probíhá vyhodnocení indikátorů sledovaných analýzou JF a kolektivu v syntéze s posouzením hladin jiných indikátorů naměřených analýzami Media Tenor a indikátorů vycházejících z výsledků výzkumů postojů a chování divácké veřejnosti. Toto konečné vyhodnocení realizuje Rada ČT.

VÝCHODISKA PRO STANOVENÍ KONKRÉTNÍ METODIKY ANALÝZY JF A KOLEKTIVU (1/3)

Obecná východiska pro hodnocen kvality zpravodajství veřejné služby

Především média veřejné služby mají vzhledem ke své úloze poskytovat občanům informace, umožňující přímou či nepřímou účast na politickém procesu. Proto musí zpravodajství ČT především plnit taková kvalitativní kritéria, jaká od každého sdělení příjemce informací (divák) očekává – tzv. kritéria všeobecné kvality zpravodajství:

- **Relevance** – *Příjemce (divák) pokládá sdělení za informativní pouze tehdy, má-li potřebnou relevanci (tj. jsou-li pro něj prezentované informace nějakým způsobem důležité či užitečné) a rozpozná-li ve sdělení vztah ke kontextu, který je pro něj významný. V případě veřejnoprávního zpravodajství je třeba při hodnocení relevance přihlížet také k tomu, zda napomáhá mezinárodně uznávaným obecným cílům stanoveným pro veřejnoprávní média :*
 - o *Cíl 1: Zvyšování informovanosti občanů především ve směru udržování a rozvoje občanské společnosti a demokracie,*
 - o *Cíl 4: Reprezentace České republiky, jejích regionů a komunit*
 - o *Cíl 5: Představování světa občanům ČR*
 - o *Sekundárně je sledováno také naplňování cílů 2 a 3.*
- **Pravdivost** – *Je-li sdělení nepravdivé, neobsahuje informaci, nýbrž dezinformaci. (Identifikovanou nepravdivost sdělení je třeba argumentovat.)*
- **Srozumitelnost** – *Pokud je sdělení nesrozumitelné, nelze z něj žádnou informaci čerpat.*

VÝCHODISKA PRO STANOVENÍ KONKRÉTNÍ METODIKY ANALÝZY JF A KOLEKTIVU (2/3)

Vzájemnou strukturu a souvislost jednotlivých kritérií charakterizujících míru profesionálního zpracování informací v oblasti zpravodajství ilustruje následující schéma (*viz například: Analýza obsahu mediálních sdělení: Winfried Schulz, Helmut Scherer, Lutz Hagen, Irena Reifová, Jakub Končelík; Praha, Karolinum 2011*).

Celková informační kvalita zpravodajství (objektivita)						
Relevance (externí + interní)	Pravdivost (Pravdivý obraz skutečnosti)					Srozumitelnost <i>(její indikátory nebyly dosud prodiskutovány, proto nebyla vyhodnocována)</i>
	Přesnost (zahrnující i interní relevanci)	Různorodo st (tématická + názorová)	Nestrannost		Transparen tnost	
			Vyváženost (názorová)	Věcnost = Neutralita		

Uvedené pojmy vlastností (kritérií) kvality zpravodajství jsou zahrnuty i do českého mediálního práva (*viz např. Zákon o ČT, Kodex ČT*) a profesních norem (*viz např. Etický kodex novináře*).

Pouze vybrané vlastnosti kvality zpravodajství lze vyhodnocovat prostřednictvím nástrojů standardní obsahové analýzy, u některých musel být použit přístup jiný, konsensuálně pojmenovaný:

„Nástroje expertního posouzení vycházející ze zkušenosti z novinářské praxe“

VÝCHODISKA PRO STANOVENÍ KONKRÉTNÍ METODIKY ANALÝZY JF A KOLEKTIVU (3/3)

Nástroj expertního posouzení vycházející ze zkušenosti z novinářské praxe

- Je užíván vždy negativně - nevymezuje tedy jednotlivé vlastnosti kvality zpravodajství , ale poukazuje na možné chyby a nedostatky novinářského zpracování ve vztahu ke sledované vlastnosti.
- Vždy je podložen argumentací a tím také vystaven falsifikaci (vyvracení) při diskusi , ať už v rámci skupiny analytiků či následně mezi touto skupinou a jinými případnými oponenty .
- Co jde nad rámec metodiky obsahové analýzy nelze kódovat podle lapidární metodiky, ale lze argumentovat (poznámkovat) a kritizovat z hlediska poučeného analytika – novináře. Každý zkoumaný příspěvek poznámkují a kritizují vždy dva analytici.
- Pokud po jejich interní diskusi (verifikace- falsifikace argumentů), nedojde k nalezení shody, daný příspěvek poznámkují a kritizují další členové týmu a pokud se ani takto se ani takto nedojde ke konečnému konsensu, je příslušná vlastnost (resp. její indikátor) ve zkoumaném příspěvku označena jako nevyhodnotitelná.
- **Všichni členové týmu ovšem uznávají základní common sense, (tj. jsou ochotni ke konsensu) – viz např. Popper, Havlíčková logika argumentace, apod.**
- Pokud by ke konsensu ochotni nebyli, potom se určité vlastnosti kvality zpravodajství (resp. jejich některé indikátory) vůbec nedají hodnotit.

ZKOUMANÝ VZOREK PŘÍSPĚVKŮ

- 1) **Základní analytickou jednotkou je tématicky ucelený televizní příspěvek. Tato analýza klasifikuje čtenou zprávu a tématicky příslušné reportáže jako jediný příspěvek, přičemž je respektováno formální stříhové oddělení příspěvku od ostatních. V případě existujících prepisů zpravodajských relací ČT se přihlíží k vymezení jednotlivých příspěvků realizované společností Newton IT, která prepisy ČT dodává.**
- 2) **Za první pololetí roku 2014 byl analyzován vzorek 496 příspěvků, v druhém pololetí bude hodnoceno 504 příspěvků. Tento poměr odpovídá poměru počtu dní v prvním a ve druhém pololetí letošního roku.**
- 3) **Vzorek je konstruován náhodným výběrem, který připravuje a garantuje útvar VPA ČT. Příspěvky jsou vybírány ze všech „ryze“ zpravodajských pořadů, jejichž stopáž je delší než 3 minuty.**
- 4) **Celková stopáž jednotlivých pořadů určuje proporční kvóty pro počet příspěvků z jednotlivých pořadů. Pro celý rok 2014 je rozdělení následné: Události – 290, Zprávy (delší než tři minuty) – 660, Události v ekonomice – 50.**

II. ZJIŠTĚNÉ VÝSLEDKY

NESTRANNOST

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – NESTRANNOST / VYVÁŽENOST (1/7)

NESTRANNOST zpravodajství je sycena jeho dvěma vlastnostmi:

Věcností a Vyvážeností.

Proto jsou určité indikátory vlastnosti kvality zpravodajství „vyváženosti“ a indikátory „věcnosti“ vyhodnocovány v přímé souvislosti.

Vyváženost navíc v některých směrech úzce souvisí s názorovou různorodostí, proto s ní sdílí i některé shodně konstruované indikátory (jejich úroveň je ale při posuzování vyváženosti vyhodnocována z jiného úhlu pohledu než v případě zkoumání různorodosti, kdy je důležité poněkud jiné hledisko) .

VYVÁŽENOST – VYBRANÉ ZÁKONNÉ POŽADAVKY:

- Zákon o ČT ustanovuje v § 2, odst.(2): *Hlavními úkoly veřejné služby v oblasti televizního vysílání jsou zejména: poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů,*
- Zákon 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ustanovuje v §31, odst 3: *Provozovatel vysílání je povinen zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivity a vyváženosti a zejména nebyla v celku vysílaného programu jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě. (Ustanovení v obdobném smyslu obsahuje i Kodex ČT.)*
- Kodex, č. 6.1....*Česká televize dbá, aby hlavní názorové proudy sporu dostaly rovnoměrný prostor k vyjádření. + čl. 6.2. Kodexu ČT...*

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - NESTRANNOST / VYVÁŽENOST (2/7)

- **Příslušné legislativní požadavky byly operacionalizovány do následujících indikátorů pro hodnocení celkové vyváženosti zpravodajství ČT, zvláštní důraz byl přitom kladen na hodnocení politické vyváženosti:**
 - Rozložení vyjádření představitelů jednotlivých politických stran v celém zpravodajství – *indikátor typu klasické obsahové analýzy (shodně konstruovaný indikátor je využíván i pro zkoumání názorové Různorodosti, je ale vyhodnocován z poněkud jiného úhlu pohledu).*
 - Podíly příspěvků se zmínkami o jednotlivých stranách vůči všem příspěvkům (tento indikátor je následně vyhodnocován v souvislosti s celkovým hodnotovým vyzněním celého příspěvku pro zmíněnou stranu). – *indikátor typu klasické obsahové analýzy, (shodně konstruovaný indikátor je využíván i pro zkoumání názorové Různorodosti, je ale vyhodnocován z poněkud jiného úhlu pohledu).*
 - Rozložení citovaných odborníků podle politické hodnotové orientace jejich vyjádření – *indikátor na pomezí klasické obsahové analýzy a nástrojů expertního posouzení vycházejícího z novinářské praxe, (shodně konstruovaný indikátor je využíván i pro zkoumání názorové Různorodosti, je ale vyhodnocován z poněkud jiného úhlu pohledu).*
- **Uvedené indikátory jsou záměrně konstruovány odlišným způsobem, než je tomu v ostatních analýzách Media Tenor, používaných pro zjišťování kvality zpravodajství ČT z pohledu kritérií jeho vyváženosti.**

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - NESTRANNOST / VYVÁŽENOST (3/7)

INDIKÁTOR VYVÁŽENOSTI PODLE ROZLOŽENÍ VYJÁDŘENÍ PŘEDSTAVITELŮ JEDNOTLIVÝCH POLITICKÝCH STRAN VE ZPRAVODAJSTVÍ

- Pro každý příspěvek je vyhodnocováno, kolik a jakých představitelů každé jednotlivé strany (hnutí) dostalo příležitost k promluvě nebo k citaci (vyjádření) ve zkoumaném příspěvku. Za jedno vyjádření určitého představitele je přitom považováno i více jeho promluv či citací v jednom příspěvku.
- Tento indikátor vyváženosti zpravodajství je udáván ve formě rozložení vyjádření představitelů jednotlivých stran v celém zkoumaném vzorku příspěvků.
- Jeho úroveň je posuzována podle míry naplnění výše uvedených zákonných požadavků a zejména usnesení NSS ohledně tzv. odstupňované rovnosti, jejíž výklad značně podléhá zejména výsledkům posledních voleb do PS. Protože volby do poslanecké sněmovny proběhly na podzim loňského roku, není meziroční srovnání tohoto indikátoru smysluplné.

KSČM	ČSSD	KDU-ČSL	TOP 09	ODS	ANO	USVH	ostatní
3,6%	43,9%	9,1%	11,9%	11,5%	15,8%	0,4%	4,0%
levice		střed	pravice		obtížně zařaditelné		
47%		11%	23%		20%		

Poznámka: V případě zájmu je možné dodat i jmenovité rozložení vyjadřujících se politiků.
Počet zaznamenaných vyjádření N = 253

- **Na základě rozložení indikátoru vyváženosti podle vyjádření představitelů politických stran v 1. pol. 2014 je možné konstatovat, že indikátor je v rámci odpovídajícím odstupňované rovnosti definované NSS a článkům 6.1. a 6.2. Kodexu ČT. Otázkou je, zda by rozdíl v četnostech politiků ČSSD a ANO nemohl být o něco menší.**

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - NESTRANNOST / VYVÁŽENOST (4/7)

INDIKÁTOR VYVÁŽENOSTI PODLE PODÍLŮ PŘÍSPĚVKŮ SE ZMÍNKAMI O JEDNOTLIVÝCH POLITICKÝCH STRANÁCH VŮČI VŠEM PŘÍSPĚVKŮM

Zmínka o politické straně se označuje pouze v těchto případech, když je v příspěvku:

- explicitně zmíněn název strany;
- explicitně uvedena stranická příslušnost citovaného politika nebo stranická příslušnost politika, o němž je v příspěvku zmínka;
- vyjadřuje se nebo je zmíněn známý čelný představitel strany nebo, (i bez explicitně uvedené stranické příslušnosti), což může být například:
 - prezidentský kandidát strany, premiér, hejtman, poslanec (např. člen předsednictva PS), senátor (např. člen předsednictva Senátu), ministr, *(všichni však musí být členy strany, nikoli jen touto stranou do funkce jmenovaní)*.
- Dosažená úroveň je posuzována stejně jako indikátoru podle rozložení vyjádření politiků jednotlivých stran – tedy zejména podle míry naplnění usnesení NSS ohledně tzv. odstupňované rovnosti, a tudíž opět není meziroční srovnání tohoto indikátoru smysluplné.

ČETNOST PŘÍSPĚVKŮ SE ZMÍNKOU O JEDNOTLIVÝCH STRANÁCH

	ČSSD	ODS	TOP09	KSČM	KDU-ČSL	Úsvit	ANO	SZ	Piráti	Svobodní	jiná
četn. v %	17,3%	5,4%	6,5%	1,6%	5,0%	0,4%	8,1%	0,4%	0,2%	0,0%	0,6%
abs četn.	86	27	32	8	25	2	40	2	1	0	3

- **Za 1. pol. 2014 je možné konstatovat, že indikátor je v rámci odpovídajících kladeným požadavkům (odstupňovaná rovnost, Kodex ČT). Otázkou je, zda by se mimoparlamentní strany nemohly objevovat ve zpravodajství ČT o něco častěji.**

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - NESTRANNOST / VYVÁŽENOST (5/7)

INDIKÁTOR VYVÁŽENOSTI PODLE ROZLOŽENÍ VYJÁDŘENÍ ODBORNÝCH ZDROJŮ Z HLEDISKA POLITICKÉ HODNOTOVÉ ORIENTACE JEJICH VYJÁDŘENÍ

- Určení politické hodnotové orientace vyjádření odborníka je na hraně možností standardní obsahové analýzy, proto i v případě vyhodnocování tohoto indikátoru jsou použity nástroje expertního posouzení vycházející ze zkušenosti z novinářské praxe – viz list 11.
- Politická hodnotová orientace vyjádření odborníků je vyhodnocována na škále: levicové, neutrální, pravicové, nelze určit. Metodika vyhodnocuje ideologické zabarvení konkrétního výroku citovaného odborníka, pokud se týká domácí nebo zahraniční politiky či ekonomiky. V jiných tématických případech jsou citovaní odborníci automaticky označováni za neutrální.
- Hodnotovou orientaci obsahu vyjádření odborníka posuzují analytici z více úhlů pohledu, například: z pohledu ekonomického i politického, z pohledu dlouhodobě zažitého vnímání levicovosti resp. pravicovosti různých přístupů a cílů, i z pohledu záměrů, které aktuálně prosazují na české politické scéně levicové či pravicové subjekty. V případě, že je přiřazení hodnotové orientace „na vahách“ přihlíží se i k dlouhodobé osobní hodnotové politické orientaci autora vyjádření. **Poznámka: Konkrétní způsoby vyhodnocení hodnotové orientace vyjádření odborníka je know - how skupiny JF – jsme připraveni je interně prezentovat jak vedení ČT, tak Radě ČT, ale odmítáme jeho zveřejnění.**
- Výslednou hodnotovou orientaci vyjádření odborníka určí analytik podle převládajícího hodnocení ve všech úhlech pohledů dohromady. Všechny úhly pohledu vyhodnocené jako „nelze určit“, jsou do celkové bilance započítány jako neutrální. Konečně určená kategorie politického hodnotového vyjádření odborníka je zaznamenána do datového souboru.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - NESTRANNOST / VYVÁŽENOST (6/7)

INDIKÁTOR VYVÁŽENOSTI PODLE ROZLOŽENÍ VYJÁDŘENÍ ODBORNÝCH ZDROJŮ Z HLEDISKA POLITICKÉ HODNOTOVÉ ORIENTACE JEJICH VYJÁDŘENÍ

Vzhledem k nedávným diskusím o použitých metodických přístupech a formě zpracování výstupů jsme pro tento indikátor aktualizovali formát jeho výstupů. Zjištěné výsledky pro 1. polovinu roku 2014 v původním formátu:

Vyjádření odborníků podle jejich politické hodnotové orientace v absolutních četnostech v celém vzorku zkoumaných příspěvků (<i>n</i> = 496)					
Zkoumané období	Levicová vyjádření odborníků	Neutrální vyjádření odborníků	Pravicová vyjádření odborníků	Ambivalentní vyjádření odborníků	Celkem
2013	2	60	3	0	65
I. pol 2014	3	81	4	3	91

- Zjištěné výsledky pro 1. polovinu roku 2014 ve „focusovaném“ formátu:

Vyjádření odborníků podle jejich politické hodnotové orientace v absolutních četnostech v celém pouze v příspěvcích z oblastí domácí i zahraniční politiky a ekonomiky (<i>počet příspěvků</i> = 375)					
Zkoumané období	Levicová vyjádření odborníků	Neutrální vyjádření odborníků	Pravicová vyjádření odborníků	Ambivalentní vyjádření odborníků	Celkem
I. pol 2014	3	64	4	2	73

Poznámka. Na požádání je možné dodat přepisy vyjádření jednotlivých odborníků

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - NESTRANNOST / VYVÁŽENOST (7/7)

INDIKÁTOR VYVÁŽENOSTI PODLE ROZLOŽENÍ VYJÁDŘENÍ ODBORNÝCH ZDROJŮ Z HLEDISKA POLITICKÉ HODNOTOVÉ ORIENTACE JEJICH VYJÁDŘENÍ

- v příspěvcích z oblastí domácí i zahraniční politiky a ekonomiky (počet příspěvků = 375) bylo zaznamenáno celkem 60 příspěvků, kde se vyskytlo alespoň jedno hodnocení odborníka.
- Byly zaznamenány jen 2 příspěvky, kde převládaly počet levicových vyjádření nad pravicovými a 3 příspěvky, kde to bylo naopak.
- Čím menší je rozdíl mezi počtem příspěvků, kde převládá vyjádření odborníků s levicovou hodnotovou orientací a příspěvků, kde jsou v převaze vyjádření pravicová, tím je z pohledu tohoto indikátoru vyváženost zpravodajství větší.
- **Zjištěné úrovně INDIKÁTORU VYVÁŽENOSTI PODLE ROZLOŽENÍ HODNOTOVÉ ORIENTACE VYJÁDŘENÍ ODBORNÍKŮ se s velmi vysokou rezervou pohybují pod hladinou, která by mohla být vnímána jako riziková.**

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - NESTRANNOST / VĚCNOST (1/4)

Pro vyhodnocování vlastnosti kvality zpravodajství věcnosti využívá tato analýza dva typy indikátorů:

- 1) **INDIKÁTOR VĚCNOSTI PODLE VÝSKYTU HODNOTÍCÍCH SOUDŮ VYŘČENÝCH REDAKTOREM**
- 2) **INDIKÁTOR VĚCNOSTI PODLE TONALITY VYZNĚNÍ PŘÍSPĚVKU JAKO CELKU PRO ZMÍNĚNÉ STRANY**

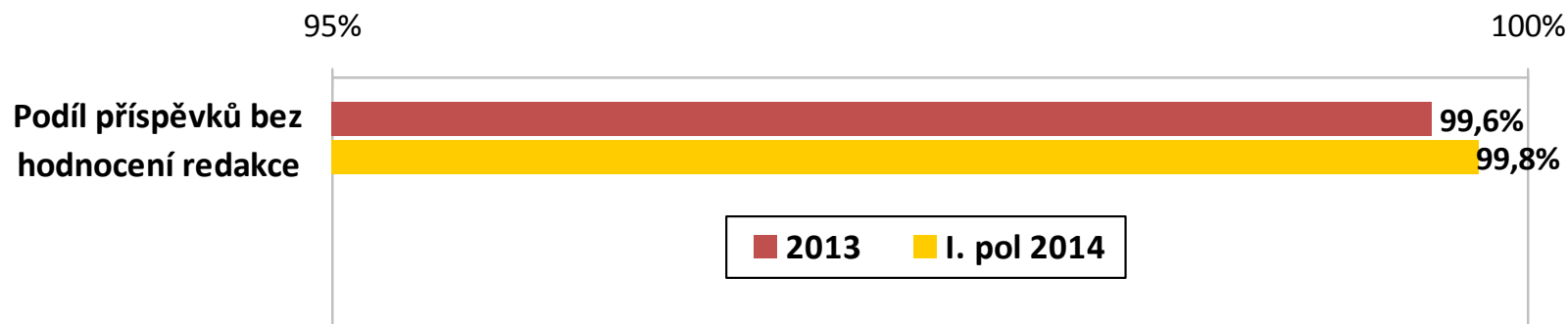
1) **INDIKÁTOR VĚCNOSTI PODLE VÝSKYTU HODNOTÍCÍCH SOUDŮ VYŘČENÝCH REDAKTOREM**

- Jedná se o indikátor zpracovatelný metodikou standardní obsahové analýzy
- Ryzí, "tvrdá" zpráva nesmí obsahovat žádná novinářská hodnocení, protože recipienti nemají být při tvorbě názoru ovlivňováni tím, že se zprávy podávají z perspektivy určitých postojů – v opačném případě jde o porušení principu věcnosti, protože ani Kodex ČT, ani profesní požadavky na kvalitu zpravodajství vyřčení hodnotícího soudu redaktorem v ryzí zprávě nepřipouští. Podle tohoto indikátoru je zpravodajství tím méně věcné, čím častěji se vyskytují příspěvky s vyřčeným hodnocením redakcí. *(Konkrétní úroveň věcnosti samozřejmě závisí i na indikátorech dalších.)*

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - NESTRANNOST / VĚCNOST (2/4)

1) INDIKÁTOR VĚCNOSTI PODLE HODNOCENÍ PODLE PODÍLU PŘÍSPĚVKŮ BEZ HODNOCENÍ REDAKCE

- **Téměř vůbec se nevyskytují příspěvky, kde by použil redaktor zpravodajství ČT hodnotící soud.**

N = 496

- **Meziročně zůstává tento indikátor téměř konstantní a na velmi vysoké úrovni.**
- **Z hlediska tohoto indikátoru věcnosti je tedy zpravodajství ČT téměř 100% věcné.**

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - NESTRANNOST / VĚCNOST (3/4)

2) INDIKÁTOR VĚCNOSTI PODLE TONALITY VYZNĚNÍ PŘÍSPĚVKU JAKO CELKU PRO ZMÍNĚNÉ STRANY

- Určení tonality vyznění příspěvku balancuje na hraně možností obsahové analýzy. Proto je přístup standardní obsahové analýzy ještě rozšířen o některé přístupy používané při expertním posouzení vycházejícím ze zkušenosti z novinářské praxe (specifika jeho aplikace jsou popsána na listu 11) a ze zkušeností vycházejících z výzkumů veřejného mínění zaměřených na motivátory a blokátory volebního rozhodování.
- Analytici určují, zda je zmíněná strana v příspěvku jako celku představena v pozitivním, negativním či neutrálním světle v závislosti na širších souvislostech uvedených v příspěvku. Určuje se to, jakou povahu má celkový vliv jevů a informací s nimiž je strana v příspěvku spojována, přičemž se samozřejmě přihlíží i k tomu, jak je strana explicitně hodnocena v jednotlivých konkrétních výrocích (výpovědích) vyslovených ve zkoumaném příspěvku.
- Analytici vyhodnocují tonalitu na škále „pozitivní, neutrální, negativní“ s ohledem na její pravděpodobné vnímání veřejností.
- Výsledná tonalita pro jednotlivé strany je vyhodnocována v souvislosti s mediálními rámci, v nichž byla prezentována.
- Výsledné vyznění (tonalitu) příspěvku jako celku pro zmíněnou stranu určí analytik podle převládajícího hodnocení ze všech úhlů pohledů dohromady. (Vyhodnocení „nelze určit“ je v konečné bilanci započteno jako neutrální.)

Poznámka: Pokud je určení tonality jen podle vnímání veřejnosti neurčité, pak navíc analytik přihlíží ještě k tomu, jak může vnímat (z uvedených různých úhlů pohledu) tonalitu potenciální volič zmíněné strany.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - NESTRANNOST / VĚCNOST (4/4)

2) INDIKÁTOR VĚCNOSTI PODLE PRŮMĚRNÉHO HODNOTÍCIHO VYZNĚNÍ (TONALITY) PRO POLITICKÉ STRANY (HNUTÍ)

A) ÚROVNĚ PRŮMĚRNÉ TONALITY V RÁMCI PŘÍSPĚVKŮ SE ZMÍNKOU O DANÉ STRANĚ ZJIŠTĚNÉ PRO ROK 2013

	ODS	VV	TOP09	LIDEM	KSČM	SPOZ	ČSSD	Úsvit	ANO	KDU-ČSL	SZ
Průměrná tonalita	-0,13	-0,11	-0,04	0,10	0,16	0,22	0,33	0,40	0,48	0,50	0,50

Průměrné hodnotící vyznění pro všechny strany během roku 2013 bylo zjištěno na úrovni + 0,14.

B) ÚROVNĚ PRŮMĚRNÉ TONALITY V RÁMCI PŘÍSPĚVKŮ SE ZMÍNKOU O DANÉ STRANĚ ZJIŠTĚNÉ PRO 1. POL ROKU 2014 – ČETNOSTI PŘÍSPĚVKŮ SE ZMÍNKOU O DANÉ STRANĚ -VIZ LIST 18

Poznámka: Zjištěné úrovně indikátoru mohou být na požádání prezentovány i formě rozložení příspěvků s negativní / neutrální / pozitivní tonalitou pro jednotlivé strany.

	ČSSD	ODS	TOP09	KSČM	KDU-ČSL	Úsvit	ANO	SZ	Piráti	Svobodní	jiná
průměrná tonalita	0,23	0,11	0,47	0,25	0,48	0,5	0,15	0	0	0	0

Průměrné hodnotící vyznění pro všechny strany během roku 2013 bylo zjištěno na úrovni + 0,27, je tedy pozitivnější než v loňském roce.

Zjištěné úrovně INDIKÁTORU VĚCNOSTI PODLE PRŮMĚRNÉ TONALITY VYZNĚNÍ PRO JEDNOTLIVÉ STRANY se s ohledem na zatím nízké četnosti zmínek o jednotlivých stranách neblíží hladině, která by mohla být vnímána jako riziková.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - NESTRANNOST = VĚCNOST + VYVÁŽENOST 1/2

INDIKÁTOR NESTRANNOSTI PODLE PRŮMĚRNÉHO HODNOTÍČÍHO VYZNĚNÍ PRO POLITICKÉ STRANY V SOUVISLOSTI S ČETNOSTÍ JEJICH ZMÍNEK A MEDIÁLNÍMI RÁMCI, V NICHŽ BYLY TYTO STRANY ZMÍNĚNY

Mediální obraz jednotlivých stran (v jakémkoli zpravodajství) je dán jeho intenzitou (počtem příspěvků se zmínkou o dané straně) a kvalitou určenou jeho tonalitou.

	ČSSD	ODS	TOP0 9	KSČ M	KDU- ČSL	Úsvit	ANO	SZ	Piráti	Svob odní	jiná
průměrná tonalita	0,23	0,11	0,47	0,25	0,48	0,5	0,15	0	0	X	0
počet příspěvků se zmínkou o straně	86	27	32	8	25	2	40	2	1	0	3

Poznámka: Úroveň tohoto indikátoru musí být analyzována v souvislosti s okruhy témat (resp. mediální rámce), v jejichž rámci byly jednotlivé strany prezentovány – viz následující list.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - NESTRANNOST = VĚCNOST + VYVÁŽENOST 2/2

STRUKTURA TÉMATICKÝCH RÁMCŮ, V NICHŽ BYLY STRANY V 1. POL 2014 ZMIŇOVÁNY

Tématické rámce týkající se:	ČSSD	ODS	TOP09	KSČM	KDU-ČSL	Úsvit	ANO	SZ	Piráti	jiná	témat celkem
vládní agendy nebo programového směřování stran	37	7	16	1	15	0	22	0	0	0	98
Konfliktů mezi stranami	10	5	10	2	3	0	7	0	0	0	37
voleb a jejich výsledků	3	3	2	1	0	1	2	1	0	0	13
představitelů stran	5	1	2	1	1	0	3	0	0	0	13
skandálních kauz	4	3	1	0	1	0	1	0	0	0	10
vnitrostranické agendy	3	2	0	0	1	0	3	0	0	0	9
ostatních témat	39	10	10	3	11	1	9	1	1	3	88
Počet příspěvků se zmínkou o dané straně	86	27	32	8	25	2	40	2	1	3	x
Průměrná tonalita	0,23	0,11	0,47	0,25	0,48	0,50	0,15	0,00	0,00	0,00	x

Poznámka: v rámci jednoho příspěvku mohly být jednotlivé strany zmiňovány i ve více tématických rámcích.

- Zjištěné úrovně komplexního indikátoru nestrannosti (při vědomí zatím relativně nízkých četností zmínek o jednotlivých stranách) se neblíží hladině, která by mohla být vnímána jako riziková.**

TRANSPARENTNOST

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - TRANSPARENTNOST (1/4)

Požadavek aktuálnosti, především u elektronických médií, dostává žurnalisty pod značný časový tlak a tudíž není možné vyžadovat, aby novináři sami ověřovali správnost každého údaje, který ve svém zpravodajství použijí. Proto je kladen takový důraz na požadavek transparentnosti, tedy aby novináři používali korektní informační prameny a tyto zdroje popisovali co nejpřesněji.

INDIKÁTORY TRANSPARENTNOSTI ZPRAVODAJSTVÍ ČT JSOU KONSTRUOVÁNY:

- 1) PODLE DŮVĚRYHODNOSTI ZDROJŮ, OD NICHŽ ČT PŘEVZALA INFORMACE – nástroj klasické obsahové analýzy**
- 2) PODLE KOREKTNOSTI A PŘESNOSTI POPISU POUŽITÝCH ZDROJŮ – nástroj klasické obsahové analýzy**
- 3) PODLE ČETNOSTI POUŽITÍ NEJMENOVANÝCH ZDROJŮ – nástroj klasické obsahové analýzy**

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - TRANSPARENTNOST (2/4)

1) Indikátor transparentnosti podle důvěryhodnosti jmenovitě uvedených zdrojů, od nichž ČT převzala informace – indikátor charakteru klasické kvalitativní obsahové analýzy:

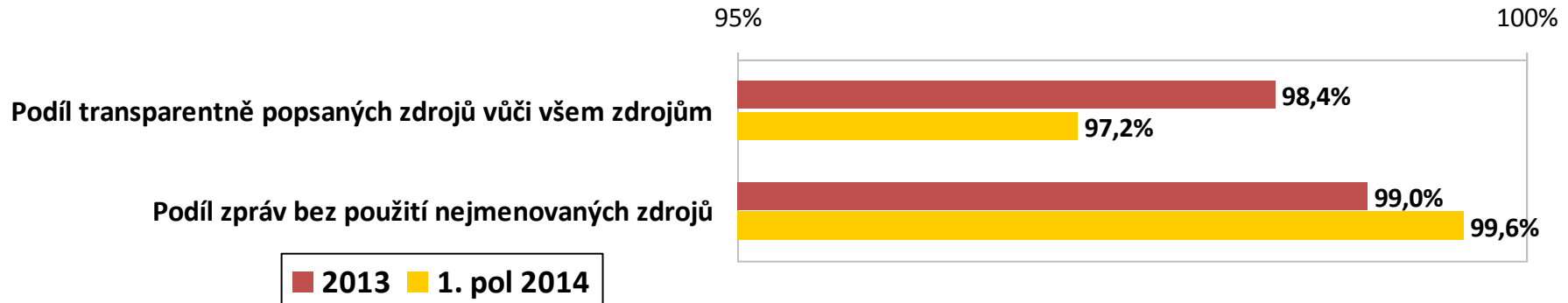
	oficiální zdroje	agentury	TV, rozhlas, printy	internetové servery, fb profily, twiter	celkový počet
2013	51%	21%	16%	12%	n=85
I pol 2014	46%	22%	16%	16%	n=105

- **Kvalitativní analýza ukázala, že naprostá většina jmenovaných zdrojů, od nichž ČT převzala informace je důvěryhodná.**
- **Na základě kvalitativní analýzy tohoto indikátoru transparentnosti nelze konstatovat žádná rizika či ohrožení transparentnosti zpravodajství ČT z tohoto směru.**

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - TRANSPARENTNOST (3/4)

2) INDIKÁTORY TRANSPARENTNOSTI:

- a) PODLE KOREKTNOSTI A PŘESNOSTI POPISU POUŽITÝCH ZDROJŮ
- b) PODLE ČETNOSTI POUŽITÍ NEJMENOVANÝCH ZDROJŮ

N = 496

- Podíl přesně a úplně popsanych zdrojů je vysoký, meziroční rozdíl je v rozmezí směrodatné odchylky na přijatém stupni významnosti.
- V celém zkoumaném vzorku za 1. pol. 2014 byly zaznamenány jen 2 nejmenované zdroje.
Poznámka: Na následujícím listu je uvedena tabulka nesprávně popsanych zdrojů včetně nejmenovaných.
- **Na základě zjištěných úrovní těchto indikátorů transparentnosti nelze konstatovat žádná rizika či ohrožení transparentnosti zpravodajství ČT z tohoto směru.**

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - TRANSPARENTNOST (4/4)

Struktura všech zdrojů podle jejich kategorií v celém vzorku ve srovnání s netransparentně použitými nebo nekorektně popsányi zdroji (v abs. počtech):

Kategorie zdroje	Celkový výskyt (v absolutním počtu)	Z toho netransparentně použitých nebo nekorektně popsáných zdrojů	
		Počet	Převládající nedostatek
Použití zobecněného zdroje	21	20	nekorektní použití nebo bez korektní verifikace
Převzetí netransparentního výroku	0	0	bez korektní verifikace
Použití převzatého materiálu či dokumentu jako informačního zdroje	5	5	nedostatečný popis původu nebo nepřesný popis názvu
Ostatní použité zdroje	1344	14	nedostatečný nebo nekorektní popis
Použití nejmenovaného zdroje	2	2	zákonnými požadavky explicitně nepřípustné
Použitých zdrojů celkem	1372	39	x

- **Relativně nejčastější příčinou nedostatečné transparentnosti ve zpravodajství ČT je použití tzv. zobecněného zdroje typu: „právníci říkají“, v kuloárech se říká“, atd.**

RŮZNORODOST

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - RŮZNORODOST (1/6)

RŮZNORODOST (NEBOLI VŠESTRANNOST, ROZMANITOST, VARIABILITA)

Vybrané zákonné požadavky:

Zákon o ČT v § 2: (2) *Hlavními úkoly veřejné služby v oblasti televizního vysílání jsou zejména:*

a) poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací ..

c) ...poskytování vyvážené nabídky pořadů pro všechny skupiny obyvatel .., tak, aby tyto programy a pořady odrážely rozmanitost názorů a politických... směrů

Kodex ČT, čl. 6.3.: *V diskusích .. musí ČT zajistit vedle politiků také účast široké škály odborníků, novinářů, osobností občanského života, ale i řadových občanů tak, aby zazněly všechny relevantní názory..*

Zákonné požadavky na různorodost byly operacionalizovány do:

- 1) Indikátoru tématické Různorodosti (různorodost z pohledu podávání tématicky různorodých (všestranných) informací) – nástroj klasické obsahové analýzy
- 2) Indikátoru názorové Různorodosti z hlediska struktury vyjadřujících se představitelů stran různé politické orientace – nástroj klasické obsahové analýzy
- 3) Indikátoru názorové různorodosti podle pestrosti hodnotové politické orientace vyjádření odborníků – nástroj klasické obsahové analýzy
- 4) Specifického indikátoru pro článek 6.3. Kodex ČT, který klade obecný požadavek na rozložení oslovených zdrojů – takové rozložení nebývá v klasické obsahové analýze transparentnosti sledováno, avšak kódování jednotlivých složek (kategorií oslovených zdrojů) indikátoru naplňování tohoto zákonného požadavku probíhá na základě postupů standardní obsahové analýzy.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - RŮZNORODOST (2/6)

1) Indikátor tématické Různorodosti

Tematická skladba zpravodajství musí v první řadě odpovídat požadavkům, kladených na zpravodajství veřejné služby. Sekundárním indikátorem míry naplnění tématické různorodosti je srovnání rozložení tematických skupin příspěvků odvysílaných ve zpravodajství s očekáváním diváků – jde o specifický indikátor, který srovnává skutečnou tematickou strukturu odvysílaných příspěvků ve zpravodajství ČT s diváckým očekáváním zjištěným výzkumem veřejného mínění (trackingem). Tematická skladba odvysílaných příspěvků je vhodným a úspěšným kompromisem mezi požadavky kladenými na vysílání veřejné služby zformulované především do stanovených obecných cílů, tj. zejména 1. a 4., které se týkají především zpravodajství na jedné straně:

Cíl 1: Zvyšování informovanosti občanů, udržování a rozvoj občanské společnosti a demokracie

Cíl 4: Představování světa občanům České republiky a diváckým očekáváním na straně druhé.

Ze zjištěných výsledků pro tento indikátor ve formě srovnání odvysílaných různých zpravodajských tematických skupin s očekáváním diváků uvedených na následujícím listu, nelze vyčíst žádné varovné signály.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - RŮZNORODOST (3/6)

Poznámka: Jeden příspěvek může zahrnovat i více tematických skupin najednou. Tematické skupiny byly kategorizovány ve 496 příspěvcích, v jejichž rámci bylo identifikováno celkem 695 jednotlivých témat.

SROVNÁNÍ ODVYSÍLANÝCH RŮZNÝCH ZPRAVODAJSKÝCH TĚMATICKÝCH SKUPIN S OČEKÁVÁNÍM DIVÁKŮ	Výskyt odvysílaných tematických skupin (1. pol. 2014)	Podíl diváků preferujících danou tematickou skupinu (prosinec 2013)
Domácí politika	30,4%	33%
Domácí ekonomika a hospodářství	22,0%	33%
Zahraniční politická nebo a ekonomika	35,1%	21%
Kriminalita	6,9%	22%
Dopravních nehody, živelné katastrofy, jiná černá kronika	4,6%	21%
Kultura	7,3%	11%
Regionální témata s politickým kontextem	1,2%	54%
Regionální témata bez politického kontextu	7,3%	
Náboženská a duchovní témata	0,8%	4%
Informace z oblasti vědy a výzkumu	1,0%	21%
Slavní lidé, celebrity	2,4%	15%
Praktické informace z oblasti práva s politickým kontextem i bez politického kontextu	2,4%	18%
Praktické informace a rady spotřebitelského charakteru s politickým kontextem i bez něj bez něj	6,9%	28%
Zajímavosti, perličky z domova i ze světa	6,7%	35%

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - RŮZNORODOST (4/6)

2) INDIKÁTOR NÁZOROVÉ RŮZNORODOSTI PODLE STRUKTURY VYJÁDŘENÍ PŘEDSTAVITELŮ POLITICKÝCH STRAN

Pro interpretaci tohoto indikátoru platí: Názorová různorodost je tím vyšší, čím pestřejší je zastoupení vyjadřujících se představitelů politických stran z hlediska jejich názorového zařazení na levo - pravé škále.

Převaha vyjádření levicových politiků nad pravicovými během první poloviny roku 2014 je dána především tím, že v první polovině roku hovořili jménem vlády a ministerstev ve výrazné většině představitelé ČSSD, Tato „vládní“ převaha je obvyklá ve většině seriózních médií ve světě.

KSČM	ČSSD	KDU-ČSL	TOP09	ODS	ANO	Úsvit	ostatní
3,6%	43,9%	9,1%	11,9%	11,5%	15,8%	0,4%	4,0%
levice		střed	pravice		obtížně zařaditelné		
47%		11%	23%		20%		

Zákonné normy požadují, aby hlavní názorové proudy (z politického hlediska tedy levicový a pravicový) měly adekvátně významné zastoupení ve veřejnoprávním vysílání. Vzhledem k vedoucí vládní roli ČSSD je obvyklé, že prezentace jejích (levicových) názorů v současnosti převládá nad pravicovými (dnes opozičními) Pokud by panoval všeobecný konsensus, že hnutí ANO je orientované středově, pak lze konstatovat:

Názorová různorodost zpravodajství ČT je z pohledu tohoto indikátoru dostatečná a vyhovující.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - RŮZNORODOST (5/6)

3) INDIKÁTOR NÁZOROVÉ RŮZNORODOSTI PODLE PESTROSTI HODNOTOVÉ POLITICKÉ ORIENTACE VYJÁDŘENÍ ODBORNÍKŮ

Pro interpretaci tohoto indikátoru platí: Čím pestřeji jsou zastoupena různě hodnotově orientovaná vyjádření odborníků, tím vyšší je i názorová různorodost zpravodajství z tohoto úhlu pohledu.

Vyjádření odborníků podle jejich politické hodnotové orientace v absolutních četnostech v celém vzorku zkoumaných příspěvků (<i>n</i> = 496)					
Zkoumané období	Levicová vyjádření odborníků	Neutrální vyjádření odborníků	Pravicová vyjádření odborníků	Ambivalentní vyjádření odborníků	Celkem
2013	2	60	3	0	65
I. pol 2014	3	81	4	3	91

Z hlediska tohoto indikátoru názorové různosti nejsou ryze zpravodajské pořady ČT příliš názorově pestré, ale je třeba vzít na vědomí, že aplikace tohoto indikátoru má být směřována především na pořady aktuální politické publicistiky.

Závěrem lze interpretovat dosaženou úroveň tohoto indikátoru pro ryze zpravodajské pořady (které jsou předmětem této analýzy) jako dostatečnou.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - RŮZNORODOST (6/6)

3) INDIKÁTOR NÁZOROVÉ RŮZNORODOSTI PODLE POŽADAVKU Č. 6.3. KODEXU ČT

Pro hlubší a „zacílenější“ vyhodnocení tohoto indikátoru by bylo potřeba formulovat konkrétnější výklad tohoto článku. Například je otázkou, jaký by měl být poměr mezi zastoupením odborníků a „hlasu lidu“ ve veřejnoprávním zpravodajství.

MEZIROČNÍ SROVNÁNÍ STRUKTURY OSLOVENÝCH ZDROJŮ

sledované období	politici	přímí aktéři	odborníci	vox populi	jiné zdroje	celkový počet
2013	27%	51%	6%	x	16%	n=1102
I pol 2014	20%	52%	7%	10%	10%	n=1265

Poznámka: V roce 2013 byli zástupci „hlasu lidu“ zahrnuti pod jiné zdroje

Zjištěné úrovně tohoto indikátoru příslušnému požadavku čl. 6.3. Kodexu ČT nelze označit za rizikové pro jeho plnění.

PŘESNOST

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - PŘESNOST (1/4)

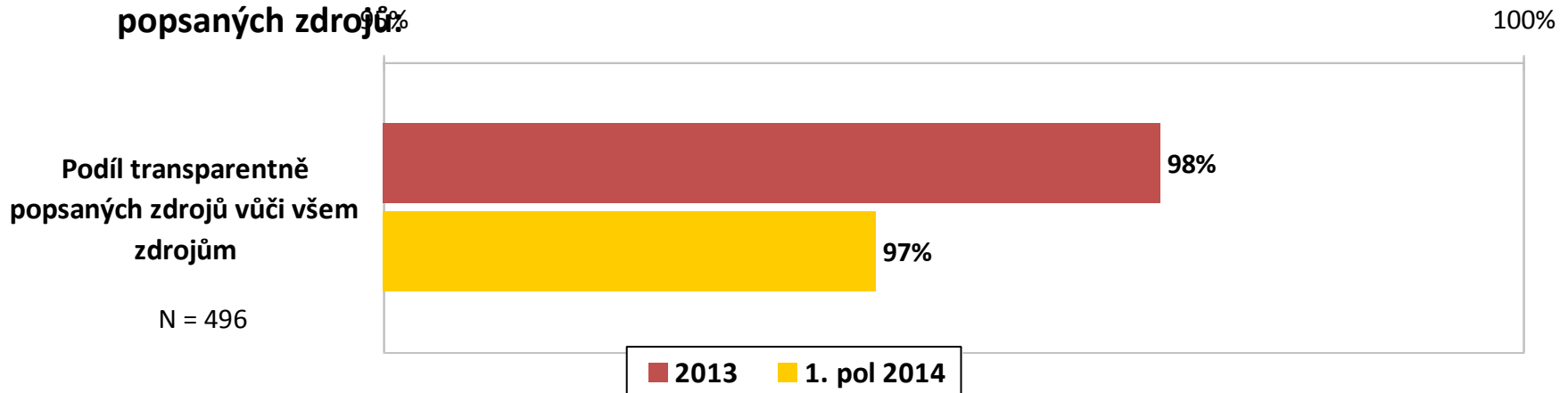
PŘESNOST PREZENTOVANÝCH INFORMACÍ

- Přesnost nelze jednoduše zkoumat pouhou obsahovou analýzou, protože to by vyžadovalo ověření (v rámci metodologických nástrojů, jimiž disponuje obsahová analýza), zda výpovědi ve zprávě odpovídají realitě, což je možné jen v minimu případů.

Proto je v rámci metodologie obsahové analýzy možné použít jen nepřímé indikátory přesnosti. V této analýze je použit nepřímý indikátor ve formě sledování četnosti výskytu příspěvků s netransparentně - tedy nepřesně - popsányi zdroji. Výklad zjištěného výsledku je přitom následný:

Čím více příspěvků s nepřesně popsányi zdroji ve zpravodajství ČT najdeme, o to je pravděpodobnější, že se v něm vyskytují i chyby obtížněji ověřitelné.

- 1) Indikátor přesnosti zpravodajství podle výše popsaného principu na základě přesnosti popsaných zdrojů

- Tento indikátor přesnosti zpravodajství je téměř konstantní a na vysoké úrovni, proto lze konstatovat, že z hlediska tohoto indikátoru zpravodajství ČT podává přesné informace.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - PŘESNOST (2/4)

Rada ČT požadovala pro své rozhodování širší pojetí vyhodnocování přesnosti, především vzhledem k existujícím zákonným požadavkům, např.: požadavek podávání pravdivého obrazu skutečnosti, požadavek péče o přesnost, apod. (uvedené požadavky na přesnost souvisí s požadavky na interní relevanci, která je popsána dále).

Zjišťování míry naplňování takových požadavků není možné prostřednictvím standardní obsahové analýzy, a proto musel být použit „Nástroj expertního posouzení vycházející ze zkušenosti z novinářské praxe“ (specifika jeho aplikace jsou popsána na listu 9).

- Zvolený přístup nevymezuje přesnost, ale poukazuje na možné nepřesnosti. Vždy je podložen argumentací a tím vystaven falsifikaci při diskusi (minimálně mezi analytiky).
- Zvolený přístup respektuje, že podání absolutně pravdivého (objektivního) a tedy i přesného obrazu skutečnosti, není v praxi možné, protože skutečnost není v celé své obsáhlosti a složitosti plně a přesně popsatelná. Proto se při identifikaci nepřesností posuzuje, zda bylo v novinářském popisu události dosaženo adekvátní úrovně přesnosti.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - PŘESNOST (3/4)

Nepřesnost je identifikována z mnoha hledisek především, když:

- se nepřesnosti ve své promluvě dopustí redaktor nebo moderátor,
- vznikla v grafickém prvku chyba nebo byl některý z prků v nesouladu s mluveným slovem,
- vznikla z nesouladu tématu mluveného slova a připojeného obrazu,
- se chyby či nepřesnosti dopustil odborník nebo i neodborný respondent, jehož mohla za odborníka veřejnost pokládat (pokud totiž produkce ČT pozve do vysílání osobu, která je o prezentované události ví málo a vyslovuje nepřesné nebo nepravdivé závěry, pak je příčinou nepřesnosti i chování ČT, neboť zve do vysílání nekompetentní osoby). *(Poznámka: Něco jiného ale je, když nepřesné nebo nepravdivé informace uvádí některý z přímých aktérů prezentované události nebo účastníci názorového střetu – v takovém případě není nepřesnost označována.),*
- byla nějaká podstatná fakta podána nepřesně.

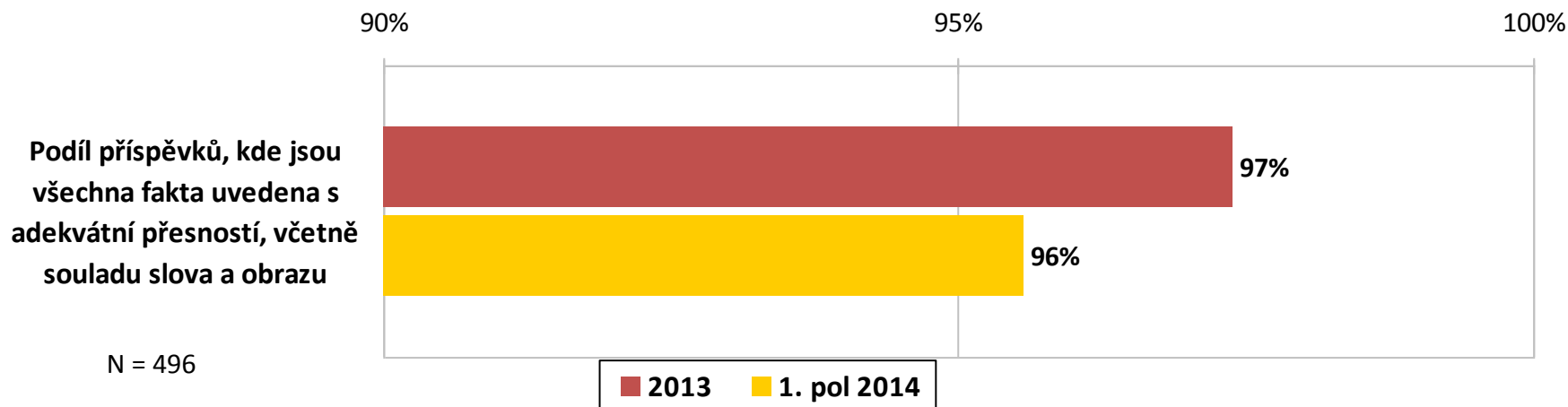
Při takto zvoleném postupu posuzování, se navíc oproti principům popsaným na listu 11:

- **srovnává prezentace určitého jevu, události, názorového střetu (apod.) ve zpravodajství ČT s prezentací v jiných médiích (v první řadě s ČTK a eventuálně i s dalšími médií - ze stejného dne a s respektováním času odvysílání) z hlediska adekvátně přesného popisu prezentovaných faktů a souvislostí;**

Poznámka: Správné a korektní vyhodnocení se neobejde bez aktuální a hluboké znalosti skutečné situace a jejího popisu v jiných médiích . Proto musí minimálně tuto část analýzy zpracovávat zkušení novináři, nikoli například jen studenti bez žurnalistické praxe.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY - PŘESNOST (3/4)

Úroveň indikátoru „adekvátní přesnosti“ je téměř konstantní a na velmi vysoké úrovni.

Lze konstatovat, že je tento indikátor s vysokou rezervou pod hladinou, která by mohla být označena jako riziková.

RELEVANCE

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RELEVANCE EXTERNÍ (1/3)

Zvolený způsob posuzování Externí relevance indikuje míru:

- a) naplňování obecných cílů stanovených pro zpravodajství veřejné služby,
- b) prezentace a naplňování potřeb různých skupin definovaných Zákonem o ČT a Kodexem ČT.

INDIKÁTOR EXTERNÍ RELEVANCE ZPRAVODAJSVÍ ČT

- Příspěvek je považován za externě relevantní, pokud jeho obsah významně nebo zaznamenatečně napomáhá naplnění buď alespoň jednoho z cílů stanovených pro média veřejné služby nebo se významně či zaznamenatečně týká alespoň jedné ze skupin uvedených v tabulce:

Téma příspěvku napomáhá nebo se týká, či je významné pro:	významně	zaznamenatečně	nepodstatně	nijak	nelze rozhodnout
Cíl 1: Udržování a rozvoj informovaného občanství, občanské společnosti a demokracie (+ sekundárně i pro cíle 2 a 3)					
Cíl 4: Reprezentaci České republiky, jejích regionů a komunit					
Cíl 5: Představování světa České republiky					
alespoň pro jednu ze sociálně-demografických skupin, menšiny národnostní a náboženské, invalidy, penzisty nemocné...určených zákonnými požadavky					

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RELEVANCE EXTERNÍ (2/3)

Zvolený přístup podle míry naplňování obecných cílů je paralelou například k praxi BBC, kde probíhá expertní arbitrární posouzení, zda jednotlivý pořad splňuje alespoň jeden z šesti cílů stanovených pro média veřejné služby a zda je tedy možné danému pořadu přisuzovat veřejnoprávní charakter či nikoli. .

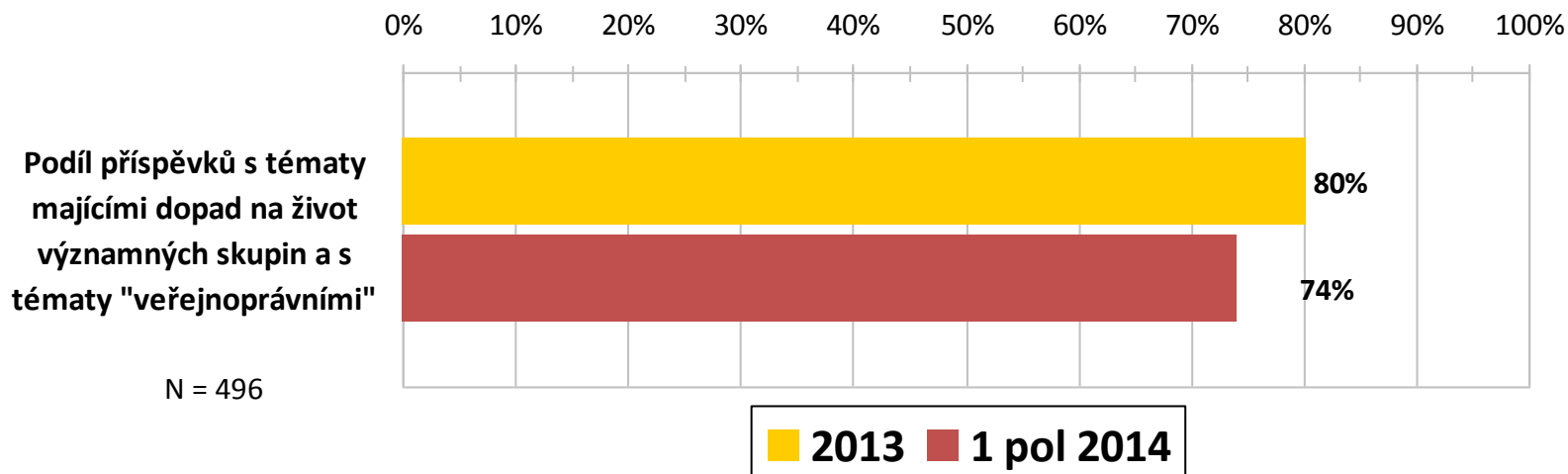
Pro vyhodnocení míry naplňování externí relevance není možné využít standardní obsahovou analýzu, proto jsou použity některé přístupy používané při expertním posouzení vycházejícím ze zkušenosti z novinářské praxe (specifika jeho aplikace jsou popsána na listu 11) a to zejména v následujícím smyslu:

- Každý zkoumaný příspěvek vyhodnocují vždy dva analytici.
- Pokud po jejich interní diskusi (verifikace- falsifikace argumentů) nedojde k nalezení shody, daný příspěvek vyhodnocují další členové týmu a pokud se ani takto se ani takto nedojde ke konečnému konsensu naplnění externí relevance ani u jednoho z jejích indikátorů, je externí relevance ve zkoumaném příspěvku označena jako nevyhodnotitelná.

Výsledný indikátor externí relevance je uveden ve formě podílu příspěvků označených za externě relevantní + příspěvků, kde o naplnění externí relevanci nelze rozhodnout, vůči všem příspěvkům.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RELEVANCE EXTERNÍ (3/3)

- Indikátor externí relevance meziročně poklesl o 6 p.b. Meziroční rozdíl je jen těsně pod dvounásobkem směrodatné odchylky. Výsledky zjištěné za celý rok 2014 může rozhodnout, zda se skutečně jedná o pokles tohoto indikátoru.
- Podle meziročního srovnání tématické struktury odvysílaných příspěvků s očekáváním diváků není pravděpodobné, že by příčinou nižší poklesu externí relevance (pokud k němu skutečně dochází) měla být změna tématické struktury zpravodajství. Příčinu zatím nepotvrzeného poklesu by bylo třeba hledat jinde. Není vyloučeno, že může docházet k méně preciznímu zpracování témat, které může ovlivňovat hodnocení míry naplňování Cíle 1.

Zatím nelze s určitostí říci, že pokles zjištěné hodnoty tohoto indikátoru znamená skutečné zhoršení externí relevance zpravodajství ČT, jde ale o varující signál.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RELEVANCE INTERNÍ (1/4)

INTERNÍ RELEVANCE: VNITŘNÍ RELEVANCE OZNAČUJE DŮLEŽITOST JEDNOTLIVÝCH FAKTŮ V SOUVISLOSTECH URČITÉ ZPRÁVY. FAKTA JSOU TEDY VNITŘNĚ RELEVANTNÍ, POKUD JSOU SOUČÁSTÍ ÚPLNÉHO A SROZUMITELNÉHO PODÁNÍ UDÁLOSTI.

Vybrané zákonné a profesní požadavky vztahující se k interní relevanci:

Kodex ČT, čl.:

5.3 Aktuálněpublicistické pořady České televize nabízejí především kritickou reflexi reality, musí jít do hloubky věcí, zjišťovat pravé příčiny jevů a popsat rozsah následků.

5.8 Česká televize je při získávání a zpracovávání informací plně podřízena imperativu zjistit a divákům zprostředkovat pravdivý obraz skutečnosti ...Zamlčení důležité informace nebo potlačení jejího podstatného aspektu bude vždy hrubým porušením tohoto imperativu.

Etický kodex novináře,

odst. 1, písmeno f: nepřipustit, aby domněnka byla vydávána za ověřený fakt a zprávy byly deformovány zamlčením důležitých dat,

- **Vnitřní relevance tedy přímo souvisí se zákonnými i profesními požadavky na úplnost informací popisujících událost a na dostatečný popis příčiny jevů a následků popisované události.**

Zjišťování míry naplňování takových požadavků není možné prostřednictvím standardní obsahové analýzy , a proto musel být použit „Nástroj expertního posouzení vycházející ze zkušenosti z novinářské praxe“ (specifika jeho aplikace jsou popsána na listu 11).

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RELEVANCE INTERNÍ (2/4)

- **Zvolený přístup respektuje, že řetězce událostí, příčin a následků jsou nezměrné. Jejich novinářská podání mohou být vzhledem k nezměrnosti jen omezenými sondami reality, proto na ně nemohou být kladeny absolutní nároky z hlediska zákonných požadavků na hloubku popisu událostí, popisu příčin jevů či úplnost prezentovaných faktů.**
- **Zvolený přístup nevymezuje uvedené pojmy, ale poukazuje na možnou neadekvátnost či nedostatečnost novinářského zpracování vzhledem k těmto pojmům ve zkoumaném příspěvku. Vždy je podložen argumentací a tím vystaven falsifikaci při diskusi (minimálně mezi analytiky).**
- **Interní relevance je sledována prostřednictvím tří indikátorů:**

INDIKÁTOR 1 - ADEKVÁTNÍ ROZSAH PREZENTOVANÝCH FAKTŮ

INDIKÁTOR 2 - ADEKVÁTNÍ POPIS PŘÍČIN UDÁLOSTÍ

INDIKÁTOR 3 - ADEKVÁTNÍ POPIS NÁSLEDKŮ POPISOVANÉ UDÁLOSTI

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RELEVANCE INTERNÍ (3/4)

Při takto zvoleném postupu posuzování, se navíc oproti principům popsaným na listu 11:

- Srovnává adekvátnost prezentace určitého jevu, události, názorového střetu (apod.) ve zpravodajství ČT s prezentací v jiných médiích (v první řadě s ČTK a eventuálně i s dalšími médiích - ze stejného dne a s respektováním času odvysílání);
- Používá rozdílný přístup k vyhodnocování adekvátního rozsahu a popisu prezentovaných faktů, příčin a následků určitého jevu, události, (apod.) v Událostech, ve zprávách na ČT24 s rozdílnou stopáží (např. Události na straně jedné a „pětiminutové Zprávy“ na straně druhé):

Délka stopáže jednotlivých pořadů koresponduje s délkou příspěvků odvysílaných v rámci jednotlivých pořadů. Čím delší je stopáž určitého pořadu, tím je delší i průměrná délka příspěvků od vysílaných v jeho rámci. Čím je průměrná délka příspěvku menší, tím jsou nižší kladené nároky při hodnocení adekvátnosti popisu příčin a následků nebo vyhodnocování adekvátního rozsahu prezentovaných faktů v příspěvku.

Poznámka: Správné a korektní vyhodnocení se neobejde bez aktuální a hluboké znalosti skutečné situace a jejího popisu v jiných médiích . Proto musí minimálně tuto část analýzy zpracovávat zkušení novináři, nikoli například jen studenti bez žurnalistické praxe.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RELEVANCE INTERNÍ (4/4)

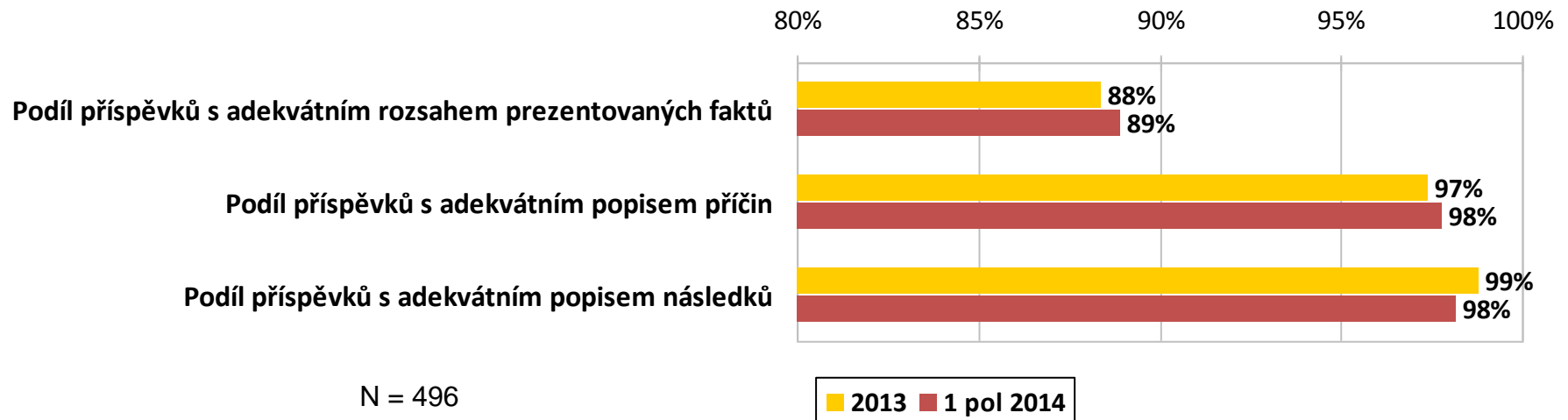
VYHODNOCENÍ INTERNÍ RELEVANCE PODLE:

INDIKÁTORU 1 - ADEKVÁTNÍ ROZSAH PREZENTOVANÝCH FAKTŮ

INDIKÁTORU 2 - ADEKVÁTNÍ POPIS PŘÍČIN UDÁLOSTÍ

INDIKÁTORU 3 - ADEKVÁTNÍ POPIS NÁSLEDKŮ POPISOVANÉ UDÁLOSTI

Úrovně indikátorů jsou meziročně téměř konstantní a na velmi vysoké úrovni.

Lze konstatovat, že všechny indikátory jsou s vysokou rezervou pod hladinou, která by mohla být označena jako riziková.

III. ZÁVĚR

ZÁVĚR

1. **Zákonné požadavky kladené na zpravodajství České televize, které jsou předmětem vyhodnocování této analýzy, ČT naplňuje.**
2. **Zpravodajství České televize plní hlavní cíle stanovené pro zpravodajství veřejnoprávních médií, tj. především:**
 - o Cíl 1: Zvyšování informovanosti občanů především ve směru udržování a rozvoje občanské společnosti a demokracie,*
 - o Cíl 4: Reprezentace České republiky, jejích regionů a komunit*
 - o Cíl 5: Představování světa občanům ČR*

IV. PŘÍLOHY

ANALYTICKÝ TÝM

ANALYTICKÝ TÝM

Jaroslav Formánek (1960)

- studium ve Francii, 1995-2007 zaměstnání a spolupráce ve francouzských médiích - časopisy Info Matin, Le Point, televize Antenne 2 (nyní France 2) a TF1, rádio France Culture, výzkum a analýza mediálního pokrytí prezidentských voleb 1995 a 2002
- 1992 – 2011 týdeník Respekt, z toho posledních pět let na plný úvazek v pražské redakci, napsal přes 600 článků a rozhovorů
- 1998 – 2003 spolupráce s českou sekcí rádia BBC, počet článků, glos a rozhlasových rozhovorů, týkajících se francouzských politicko-spoločenských a kulturních témat, je srovnatelný s prací pro týdeník Respekt
- 1992 – 2012 spolupráce s Českým rozhlasem, Svobodnou Evropou, publikování článků v Lidových novinách, časopisech Revolver Revue, Host, Babylon, Prostor

Viktor Šlajchrt (1952), spisovatel, novinář, jazykový redaktor, editor a mediální analytik, v letech 2009 a 2010 působil v Etické komisi Syndikátu novinářů ČR,

David Bartoň (1973) publikuje a zároveň přednáší četbu klasických textů na FF UK v Praze

Ivana Vajnerová (1964) – psycholožka, novinářka a komentátorka (MFD, HN, ČTK), v posledních letech se zároveň zabývá výzkumy veřejného mínění

VÝCHOZÍ ZDROJE

VÝCHOZÍ ZDROJE (1/4)

Použité právní a profesní normy a příklady jejich výkladu

Právní normy

- Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi
- Kodex ČT
- Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání
- Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky
- Zákon 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky

Profesní normy

- Etický Kodex novináře <http://www.syndikat-novinaru.cz/etika/kodex/>
(Poznámka: v platném znění)
- The Royal Charter for the continuance of the British Broadcasting Corporation:
http://www.bbc.co.uk/bbctrust/assets/files/pdf/about/how_we_govern/charter.txt (Poznámka: Platná od roku 2006 do roku 2016)

VÝCHOZÍ ZDROJE (2/4)

Příklady výkladu právních a profesních norem Nejvyšším správním soudem

- Usnesení NSS Vol 142/2013 – 72
http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2013/0142_0Vol_13_20131129_084725_prevedeno.pdf
- Rozsudek NSS čj. 3 As 6/2010 – 71
http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2013/0142_0Vol_13_20131129_084725_prevedeno.pdf

VÝCHOZÍ ZDROJE (3/4)

Příklady odborné literatury

- **Analýza obsahu mediálních sdělení: Winfried Schulz, Helmut Scherer, Lutz Hagen, Irena Reifová, Jakub Končelík; Praha, Karolinum 2011).**
- **Hagen L.M. (1995) Informationsqualitats von Nachrichten. Opladen: Westdeutscher Verlag;**
- **Patterson T.E., Mc Clure 1979, The Unseeing Eye. The Myth of Television Power in National Politics. New York: Putman Sons;**
- **Schroter D. (1992) Qualitet im Journalism. Testfall: Unternehmensreberichterstattung in Print medien. Munchen, Mulhlheim: Public com.**

VÝCHOZÍ ZDROJE (4/4)

Informační zdroje popisující principy vysílání veřejné služby a přístupy k jejímu měření

- **Measuring and monitoring public value - the BBC approach, Shaun Day, Chief Economist BBC Policy, Medientage München 2008;**
- **Research on content of Public Service Media – Instruments for measuring quality, distinctiveness and public value, Netherland Public Broadcastings (NPO), EBU TV Commmittee, Lucerne, May 2011;**
- **Evaluating Impacts of YLE in Finland, Erja Ruohomaa, Head of Strategy Research, GEAR CONFERENCE, Rome, May 2010, updated in 2011;**
- **The three-step test for German public service broadcasters, Rudolph Meyer, LL.M., Adviser, General Secretariat of ZDF Television Council, May 2009.**
- **QUALIMAT RTBF Cumul des vagues 5 et 6, TNS Belgium, Novembre 2010;**
- **Measuring relevance and efficiency of a public broadcaster, Vlamse radio en Televisieomreop, VRT Research Departement;**
- **Fulfilling our public service remit - and how to measure it, Lars T. (Denmark), GEAR CONFERENCE, Rome, May 2010.**